EUROOPAN PARLAMENTTI

2004 *2009*

Työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta

2006/2056(INI)

23.3.2006

LAUSUNTO

työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunnalta

kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnalle

kolmansien maiden kansalaisten kotouttamista koskevista strategioista ja keinoista Euroopan unionissa
(2006/2056(INI))

Valmistelija: Dimitrios Papadimoulis

LYHYET PERUSTELUT

Komission tiedonannon (KOM(2005)389) avulla on tarkoitus ohjata EU:n ja jäsenvaltioiden kotouttamispolitiikkoja. Tässä lausunnossa keskitytään ensisijaisesti kolmansien maiden kansalaisten kotouttamiseen työmarkkinoille, korostaen samalla kotouttamisen ja siihen liittyvien sosiaalisten kysymysten kaksisuuntaista luonnetta. Se seuraa komission tiedonannon rakennetta jakaen siten suuntaviivat kahteen tasoon: kansalliseen ja eurooppalaiseen.

Kansallisella tasolla päähuomio kiinnittyy kaikille siirtolaisille myönnettäviin taloudellisiin ja sosiaalisiin oikeuksiin heidän oikeudellisesta asemastaan riippumatta, sekä siirtolaisnaisten työllistettävyyden parantamiseen. Toiseksi perehdytään vastaanottavan yhteiskunnan sopeutuvuuden parantamiseen kohdattaessa lisääntyvää sosiaalista ja työvoimaan liittyvää moninaisuutta.

Kotouttaminen on vastavuoroinen asia, jossa sekä maahanmuuttajilla että vastaanottavalla yhteiskunnalla on tiettyjä oikeuksia ja velvollisuuksia. Se tarkoittaa maahanmuuttajien oikeuksien ja velvollisuuksien sekä tavaroiden, palveluiden ja kansalaisosallistumiseen tarvittavien välineiden saamisen saattamista asteittain yhdenmukaisiksi vastaavien muun väestön oikeuksien, velvollisuuksien ja välineiden kanssa yhdenvertaisten mahdollisuuksien ja kohtelun ehtojen nojalla. Työllistyminen on ratkaisevan tärkeätä maahanmuuttajien kotouttamiselle. Siksi maahanmuuttajat täytyy sisällyttää Lissabonin strategian ja Euroopan työllisyysstrategian tavoitteisiin uusien ja parempien työpaikkojen luomisesta. Työmarkkinaosapuolten ja julkisten viranomaisten on toimittava yhteistyössä maahanmuuttajiin kohdistuvan syrjinnän ehkäisemiseksi palkkauksen ja työolojen alalla.

Euroopan unionin tasolla EU:n rooli on keskeinen sen valvoessa jäsenvaltioita ja avustaessa niitä selviytymään maahanmuuttajien kotouttamisesta. Väestön 25 jäsenvaltion EU:ssa arvioidaan laskevan 303 miljoonasta 297 miljoonaan vuoteen 2020 mennessä ja edelleen 280 miljoonaan vuoteen 2030 mennessä, mikä lähes kaksinkertaistaa vanhushuoltosuhteen. Koska työllisyyden ja tuottavuuden kasvu johtaa talouskasvuun, tämä kokonaistyöllisyyden väheneminen voi vaikuttaa haitallisesti talouskasvuun. Näin ollen maahanmuuttajien kotouttaminen ja heidän taitojensa täysimääräinen hyödyntäminen ovat erittäin tärkeitä EU:lle.

Parhaiden käytäntöjen vaihto ja lisääntyvä yhteistyö korkeammalla tasolla on välttämätöntä, sillä eri maahanmuuttajaryhmät vaativat erilaisia kotouttamispolitiikkoja. Heihin kuuluu vasta saapuneiden maahanmuuttajien lisäksi myös pitkään oleskelleita sekä toisen tai kolmannen polven maahanmuuttajia, mikä täytyy ottaa huomioon politiikan määrittelemisessä. On niin ikään erittäin tärkeätä varmistaa, että EU:n maahanmuuttopolitiikka antaa turvatun laillisen aseman ja taatut oikeudet maahanmuuttajien kotouttamisen avustamiseksi, heidän kotouttamisensa edistämiseksi kaikilla yhteiskunnan osa-alueilla, ja ennen kaikkea kotouttamiseen työmarkkinoille.

Valmistelija suhtautuu myönteisesti komission ehdotukseen ESR:stä (2007–2013), jolla pyritään tukemaan täsmällisiä toimia maahanmuuttajien sosiaalisen kotouttamisen vahvistamiseksi ja lisäämään heidän osallistumistaan työelämään (mukaan lukien ohjaus ja kielikoulutus, ulkomailla hankittujen pätevyyksien tunnustaminen) sekä edistämään moninaisuutta työpaikoilla ja torjumaan syrjintää.

Valmistelija suhtautuu myönteisesti myös ehdotettuun rahoitusvälineeseen, joka täydentää ESR:ää ”maahanmuuttovirtojen hallinnan” puitteissa ja jonka on tarkoitus osaltaan edistää kansallisia pyrkimyksiä kehittää ja panna täytäntöön kotouttamispolitiikkoja, jotka mahdollistavat erilaisista kulttuurisista, uskonnollisista, kielellisistä ja etnisistä oloista tulevien maahanmuuttajien asettumisen asumaan ja osallistumaan aktiivisesti kaikkiin eurooppalaisten yhteiskuntien osa-alueisiin yhteisten perusperiaatteiden mukaisesti.

EHDOTUKSET

Työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta pyytää asiasta vastaavaa kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokuntaa sisällyttämään seuraavat ehdotukset päätöslauselmaesitykseen, jonka se myöhemmin hyväksyy:

1. pyytää jäsenvaltioita:

a. välttämään sosiaalista polkumyyntiä hyväksymällä selkeät säännöt siirtotyöläisten asemasta laillisesti oleskelevina henkilöinä järjestämällä tiedotuskampanjoita kansallisesta työlainsäädännöstä ja maahanmuuttajien sosiaalisista oikeuksista ja velvollisuuksista sekä edistämällä kaikkien siirtotyöläisten edellä mainitun aseman sääntelyä;

b. perustamaan kolmansien maiden kansalaisia varten tiedotuspisteitä, jotka tarjoavat tietoa isäntämaan maahanmuuttajille tarjoamista sosiaalipalveluista, kuten elinikäisestä oppimisesta, asumisesta, terveydenhuollosta, lastenhoitomahdollisuuksista, koulutuksesta ja perehdytysohjelmista;

c. hyväksymään toimenpiteet työpaikalla tapahtuvan syrjinnän torjumiseksi, kuten monikulttuurisuuden hallinnan, reilun rekrytoinnin – jäsenvaltioiden oman lainsäädännön mukaisesti – työpaikkojen turvaamisen ja ansioihin perustuvan ylentämisen riippumatta rodullisesta tai etnisestä syntyperästä, uskonnosta, sukupuolesta, vammaisuudesta tai seksuaalisesta suuntautumisesta, ilmaisusta taikka identiteetistä tai iästä; kehottaa ottamaan työmarkkinaosapuolet mukaan näiden toimenpiteiden suunnitteluun ja tehokkaaseen täytäntöönpanoon kiinnittäen erityistä huomiota siirtolaisnaisten työllistämiseen ja kotouttamiseen, sillä heidän työttömyysasteensa on usein muita korkeampi; toimimaan maahanmuuttajalasten ja muiden perheenjäsenten integroimiseksi opetukseen ja sosiaalihuoltoon;

d. vahvistamaan vastaanottavan yhteiskunnan kykyä sopeutua työpaikkojen lisääntyvään monikulttuurisuuteen kohdistamalla toimia asuinmaan väestöön, korostamalla siten sopeuttamisen kaksisuuntaisuutta, jonka tarkoituksena on lisätä sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja edistää työmarkkinaosapuolten ja toimintalinjojen täytäntöönpanosta alueellisella ja paikallisella tasolla vastaavien tahojen, etenkin asukasjärjestöjen, kuulemista;

e. lisäämään konsulipalveluita EU:n ulkopuolisissa maissa tietojen tarjoamiseksi työn, opiskelun tai tutkimustyön takia tapahtuvasta oleskelusta EU:ssa; ottamaan käyttöön työ- ja oleskelulupia kansallisen lainsäädännön sääntelemillä ehdoilla kansallisen toimivallan puitteissa; varmistamaan, etteivät nämä luvat joudu työnantajien käsiin vaan säilyvät maahanmuuttajilla itsellään, jotta vähennettäisiin hyväksikäytön vaaraa;

f. edistämään uusien tulokkaiden sopeutumista työmarkkinoille kehittämällä esimerkiksi vuorottelukoulutusta;

g. selvittämään seitsemännen tutkimusohjelman osana mahdollisuutta laatia selvityksiä siirtolaisten paluusta ja EU:ssa hankittujen taitojen hyödyntämisestä heidän kotimaidensa hyväksi;

h. kertomaan maahanmuuttajille mahdollisuudesta päästä ammattiliittojen edustuksen piiriin ja rohkaisemaan ammattiliittoja ottamaan maahanmuuttajia jäsenikseen;

i. takaamaan mahdollisuudet yleissivistävään ja ammatilliseen koulutukseen sekä alaikäisten oikeuden opetukseen, mukaan lukien rahoitus ja opintotuet;

j. ratifioimaan vuodelta 1990 peräisin olevan YK:n kansainvälisen yleissopimuksen siirtotyöläisten ja heidän perheenjäsentensä oikeuksista; kehittämään selkeitä toimintalinjoja, jotka koskevat siirtotyöläisten puolisoiden oikeutta työhön; antamaan säännöksiä, joilla estetään vastentahtoinen maastamuutto, tavoitteena erityisesti ehkäistä, valvoa ja vähentää ihmiskauppaa;

k. toimimaan varauksettomasti yhteistyössä maahanmuuttajien oikeuksista raportoivan Yhdistyneiden kansakuntien erityisesittelijän kanssa hänen täyttäessään tehtäviään ja velvollisuuksiaan ja toimittamaan hänelle kaikki pyydetyt tiedot ja vastata nopeasti hänen pyyntöihinsä;

l. sisällyttämään oppilaitosten opetusohjelmiin siirtolaisten ja heidän (uusien) kotimaidensa yhteinen historia sekä siirtolaisuuden alkusyyt;

m. laatimaan uusien tulokkaiden ja/tai aiemmin tulleiden maahanmuuttajien tarpeisiin räätälöityjä kotoutumisohjelmia;

n. edistämään kolmansien maiden kansalaisten lähtömaassaan tai EU:ssa saamien muodollisten ja muiden tutkintojen sitovaa tunnustamista;

o. kehittämään keinoja, joiden avulla voidaan ehkäistä kolmansista maista tulevien työntekijöiden lasten alisuoriutumista koulussa ja koulun aikaista keskeyttämistä, etenkin järjestämällä ylimääräistä kielten opetusta; tunnustamaan, että siirtolaisten lapsilla, jotka opiskelevat eri kielellä ja yrittävät sopeutua uusiin tapoihin, voi olla enemmän vaikeuksia oppimisessa kuin heidän koulutovereillaan, mikä voi myöhemmin johtaa vaikeuksiin yhteiskuntaan sopeutumisessa ja kotoutumisessa;

p. torjumaan alaikäisten hyväksikäyttöä ja helpottamaan hyväksikäytettyjen alaikäisten sopeuttamista yhteiskuntaan; kehittämään tehokkaita järjestelmiä ja keinoja, joiden avulla voidaan auttaa alaikäisiä selviytymään traumoista ja sosiaalisista ja kulttuurisista vammoista keskustelemalla sosiaalityöntekijöiden kanssa;

q. edistämään maahanmuuttajien ja vastaanottavan yhteiskunnan välistä vuorovaikutusta tukemalla yhteisiä keskustelufoorumeja, kulttuurien ja uskontojen välistä vuoropuhelua, seminaareja, näyttelyjä ja kulttuuri- ja urheilutoimintaa monikulttuurisessa ympäristössä; luomaan rakenteita, joiden avulla kolmansien maiden kansalaisten on mahdollista sopeutua vastaanottavaan yhteiskuntaan, jotta

vältyttäisiin uusien tulokkaiden ja sellaisten jo maahan asettuneiden maahanmuuttajien sosiaalinen syrjäytyminen, joiden on vaikea kotoutua;

2. pyytää Euroopan komissiota:

a. varmistamaan rahoituksen rakennerahastojen, Progress-aloitteen ja yhteisöaloitteiden, kuten Equal- ja Urban-aloitteiden, avulla sekä ehdotetun kolmansien maiden kansalaisten kotouttamista koskevan eurooppalaisen rahaston avulla osana yhteisvastuuta ja maahanmuuttovirtojen hallintaa koskevaa yleisohjelmaa; varmistamaan, että tietoa parhaista käytännöistä ja näistä ohjelmista saatuja merkityksellisiä tietoja jaetaan eteenpäin ja että ne otetaan huomioon asiaankuuluvia toimintalinjoja kehitettäessä;

b. edistämään rekrytointia ja maahanpääsyä koskevien tietojen ja parhaiden käytäntöjen vaihtoa; sitoutumaan jatkuvaan vuoropuheluun kaikkien asianosaisten kanssa, kansalaisyhteiskunta mukaan luettuna; tukemaan maahanmuuttajajärjestöjen verkostojen kehittämistä parhaiden käytäntöjen vaihdon helpottamiseksi;

c. tukemaan taloudellisesti jäsenvaltioissa toteutettua tutkimustoimintaa, jolla analysoidaan maahanmuuttajien aseman laillistamisen vaikutuksia, ja hyödyntämään eri jäsenvaltioissa saatuja kokemuksia kehitettäessä kauaskantoista eurooppalaista siirtolaispolitiikkaa;

d. luomaan foorumeja paikallisen, alueellisen ja kansallisen tason viranomaisten, työmarkkinaosapuolten ja siirtolaisia edustavien järjestöjen välistä vuoropuhelua varten – näiden sidosryhmien välistä kokemustenvaihtoa tarvitaan, jotta voitaisiin paremmin vastata eri kohderyhmien tarpeisiin;

e. tekemään tilastollisia ennusteita, jotka mahdollistavat tarkoituksenmukaiset ennusteet EU:n työvoimatarpeista, ja kehottamaan ministerineuvostoa paneutumaan maahanmuuttoon ja työllisyyteen liittyviin asioihin, joita olisi ohjattava yhteisillä säännöillä, tarkoituksena kehittää edelleen yhteistä eurooppalaista maahanmuuttopolitiikkaa;

f. kehittämään työhönoton helpottamiseksi järjestelmän kolmansissa maissa hankitun ammatillisen pätevyyden arvioimista ja tunnustamista varten;

g. aloittamaan kolmansien maiden kansalaisten kotoutumisen arvioimisen ja parantamaan kykyä mukauttaa jäsenvaltioiden kansallisia strategioita uusiin sosiaalisiin, kulttuurisiin ja taloudellisiin olosuhteisiin arvioinnin tuloksien mukaisesti;

h. valvomaan direktiivien 2003/109/EY, 2000/43/EY, 2000/78/EY, ja asetuksen (EY) N:o 859/2003 täytäntöönpanoa; varmistamaan, että EU:n lainsäädäntö on ILO:n normien mukaista;

i. tukemaan jäsenvaltioiden aloitteita, joiden avulla lisätään yleistä tietoisuutta, parannetaan tietoutta muun muassa ihmiskauppaa sekä työpaikkojen rasismin ja muukalaisvihan torjuntaa koskevista toimenpiteistä ja tiedotetaan siirtolaisuuden vaikutuksista työllisyyteen ja tuottavuuteen; lisäksi sisällyttämään maahanmuuttajat Euroopan kansalaisuutta edistäviin ohjelmiin;

j. käyttämään seitsemättä tutkimuksen ja teknologisen kehittämisen puiteohjelmaa (2007–2013) kolmansien maiden tutkijoiden houkuttelemiseen luomalla olosuhteet, jotka antavat tutkijoille mahdollisuuden jatkaa tutkimustyötään ja ammattiaan EU:ssa EU:n hyväksi;

k. käynnistämään kolmansien maiden kansalaisten kotouttamiskampanja käyttäen hyväksi Euroopan työntekijöiden liikkuvuuden teemavuodesta saatuja kokemuksia ja mukauttamalla hankkeen luonnetta vastaamaan maahanmuuttajien erityispiirteitä.

ASIAN KÄSITTELY

Otsikko	Yhteinen toimintasuunnitelma kotouttamiselle: puitteista kolmansien maiden kansalaisten kotouttamiselle Euroopan unionissa
Menettelynumero	2006/2056(INI)
Asiasta vastaava valiokunta	LIBE
Lausunnon antanut valiokunta Ilmoitettu istunnossa (pvä)	EMPL 16.3.2006
Tehostettu yhteistyö – ilmoitettu istunnossa (pvä)	
Valmistelija Nimitetty (pvä)	Dimitrios Papadimoulis 14.9.2005
Alkuperäinen valmistelija	
Valiokuntakäsittely	21.2.2006 20.3.2006
Hyväksytty (pvä)	21.3.2006
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 22 –: 20 0: 1
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Jan Andersson, Roselyne Bachelot-Narquin, Iles Braghetto, Philip Bushill-Matthews, Milan Cabrnoch, Alejandro Cercas, Ole Christensen, Derek Roland Clark, Proinsias De Rossa, Richard Falbr, Ilda Figueiredo, Joel Hasse Ferreira, Roger Helmer, Stephen Hughes, Ona Juknevičienė, Jan Jerzy Kułakowski, Jean Lambert, Raymond Langendries, Bernard Lehideux, Elizabeth Lynne, Thomas Mann, Mario Mantovani, Ana Mato Adrover, Maria Matsouka, Ria Oomen-Ruijten, Csaba Őry, Siiri Oviir, Marie Panayotopoulos-Cassiotou, Jacek Protasiewicz, Kathy Sinnott, Jean Spautz, Anne Van Lancker, Gabriele Zimmer
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Edit Bauer, Mihael Brejc, Françoise Castex, Dimitrios Papadimoulis, Leopold Józef Rutowicz, Agnes Schierhuber, Elisabeth Schroedter, Georgios Toussas, Anja Weisgerber, Tadeusz Zwiefka
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet sijaiset (178 art. 2 kohta)	
Huomautuksia (saatavilla vain yhdellä kielellä)	